

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Jak se vyhnout problémům se sociálním a zdravotním pojištěním při práci ve více zemích EU (se zaměřením na Německo)

V dnešní globalizované Evropě není výjimkou, že lidé pracují nebo podnikají ve více členských státech Evropské unie. Tyto situace přinášejí specifické výzvy zejména v oblasti sociálního a zdravotního pojištění. Jak tedy postupovat, pokud například pracujete v Německu jako zaměstnanec a zároveň podnikáte jako osoba samostatně výdělečně činná (OSVČ) v České republice? Tento článek vám poskytne návod, jak zajistit, aby vaše sociální a zdravotní pojištění bylo v souladu s předpisy a aby nedocházelo k duplicitním platbám nebo nedorozuměním.

Koordinace sociálního zabezpečení v EU

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení stanovuje pravidla pro určení příslušného systému sociálního zabezpečení. Cílem tohoto nařízení je zajistit, aby osoby pohybující se v rámci EU podléhaly pouze jednomu systému sociálního zabezpečení a nebyly diskriminovány na základě svého přeshraničního pohybu.

Určení příslušné legislativy a následný postup

Podle nařízení č. 883/2004 se příslušná legislativa určuje na základě hlavní činnosti osoby:

Zaměstnání v jednom státě a samostatně výdělečná činnost v jiném státě:

- Pokud osoba nevykonává podstatnou část své činnosti v členském státě svého bydliště, bude podléhat legislativě členského státu, kde má zaměstnavatel své sídlo nebo kde se vykonává hlavní část samostatné výdělečné činnosti.

Výkon činnosti ve více členských státech:

- Osoba musí oznámit svou situaci instituci sociálního pojištění v členském státě svého bydliště, která určí příslušnou legislativu a informuje ostatní příslušné instituce v dalších členských státech.

Odhlášení jako OSVČ v ČR:

- Pokud podléháte německému systému sociálního pojištění, mělo by dojít k odhlášení z povinného plátcovství sociálního pojištění v České republice. To znamená, že přestanete platit pojistné jako OSVČ do českého systému, protože jste již kryti německým systémem na základě vašeho zaměstnání v Německu. Podání žádosti na příslušné OSSZ o ukončení plátcovství sociálního pojištění jako OSVČ zajistí, že nebudete povinni odvádět pojistné ve dvou zemích současně. Pokud nadále podnikáte jako OSVČ v ČR, můžete pokračovat v této činnosti. Ukončení plátcovství sociálního pojištění neznamená, že musíte ukončit samotnou podnikatelskou činnost. Jde pouze o ukončení povinnosti platit pojistné do českého systému.

Zajištění formuláře A1:

- Získejte a předložte formulář A1 českým úřadům k ukončení povinnosti platit pojistné jako OSVČ v ČR. Tímto krokem zajistíte, že budete pojištěni pouze v jednom státě, což je v souladu s evropskými předpisy.

Formulář A1

Formulář A1 (Portable Document A1) je důležitým dokumentem potvrzujícím, které legislativě sociálního pojištění osoba podléhá. Jedná se o standardizovaný dokument platný pro celou Evropskou unii, stejně jako pro další země, které jsou součástí Evropského hospodářského prostoru (EHP) a Švýcarsko. Tento dokument je klíčový pro zajištění správného pokrytí sociálním pojištěním při práci v několika členských státech.

Podání žádosti o formulář A1:

- V případě, že pracujete v Německu a podnikáte v ČR, váš německý zaměstnavatel je povinen podat žádost o formulář A1 u příslušného německého orgánu sociálního pojištění. Tento orgán poté vydá formulář A1, který potvrzuje, že podléháte německému systému sociálního zabezpečení.

Vydání a oznámení formuláře A1:

- Jakmile německý orgán vydá formulář A1, oznámí tuto skutečnost české OSSZ (Okresní správa sociálního zabezpečení). Tímto způsobem budou české úřady informovány, že jste pojištěni v Německu, a nebudou po vás požadovat platbu pojistného jako OSVČ v České republice.

Zdravotní pojištění

Zdravotní pojištění se řídí podobnými pravidly jako sociální pojištění. Je důležité zajistit, aby osoba měla přístup k potřebné zdravotní péči ve všech státech, kde pracuje nebo podniká. Klíčovým nástrojem v tomto procesu je Evropský průkaz zdravotního pojištění (EHIC).

- **Nahlášení změny:**
- Informujte svou českou zdravotní pojišťovnu (např. VZP nebo jinou) o tom, že jste zaměstnání v Německu a podléháte německému systému zdravotního pojištění. Tuto informaci byste měli poskytnout co nejdříve, aby mohla být provedena úprava vašich pojistných vztahů.
- Pokud vykonáváte samostatnou výdělečnou činnost ve více státech, obvykle budete podléhat legislativě členského státu, kde máte bydliště, pokud v tomto státě vykonáváte podstatnou část své činnosti. Pokud nevykonáváte podstatnou část své činnosti v členském státě svého bydliště, podléháte legislativě členského státu, kde máte centrum zájmů své činnosti.
- **Předložení dokladů:**
- Předložte potvrzení o vašem zaměstnání v Německu a o tom, že jste pojištěni v německém systému zdravotního pojištění. Tento doklad může být například formulář A1, který potvrzuje, že podléháte německému sociálnímu a zdravotnímu pojištění.
- **Odhlášení z českého zdravotního pojištění:**
- Vzhledem k tomu, že jste pojištěni v Německu, odhlásíte se z českého systému veřejného zdravotního pojištění. Tento krok je nezbytný, aby nedocházelo k duplicitnímu placení zdravotního pojištění. Odhlášení se provádí na základě doložení dokladů o zahraničním pojištění.

- **Evropský průkaz zdravotního pojištění (EHIC):**
- Pokud máte německé zdravotní pojištění, požádejte o vydání Evropského průkazu zdravotního pojištění (EHIC) od vaší německé pojišťovny. Tento průkaz vám umožní čerpat nezbytnou zdravotní péči při dočasných pobytech v ČR a dalších členských státech EU za stejných podmínek jako místní obyvatelé. EHIC umožňuje přístup ke zdravotní péči během dočasných pobytů v jiných členských státech Evropské unie, stejně jako v Norsku, Islandu, Lichtenštejnsku a Švýcarsku za stejných podmínek jako pro místní obyvatelé. Průkaz kryje pouze nezbytnou zdravotní péči během pobytu mimo domovský stát.

Přeshraniční zdravotní péče

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/24/EU stanovuje práva pacientů na přístup k přeshraniční zdravotní péči a na úhradu nákladů na tuto péči. To znamená, že pokud podstoupíte lékařský zákrok v jiném členském státě, máte právo na jeho úhradu podle pravidel vašeho domácího zdravotního pojištění.

Pokud si tyto náklady uhradíte sami, případně je za vás uhradí váš zahraniční zaměstnavatel (zahraniční zdravotnická zařízení velmi často požadují platbu bezodkladně), máte právo na refundaci ze strany vašeho pojistitele - zdravotní pojišťovny, které odvádíte pojistné.

Praktické tipy pro použití EHIC

1. **Informujte se o podmínkách v cílové zemi:** Některé země mohou vyžadovat, abyste se nejprve registrovali u místní zdravotní pojišťovny.
2. **Předložte EHIC při návštěvě lékaře:** EHIC vám zajistí nezbytnou péči v rámci veřejného zdravotního systému.
3. **Uchovejte si všechny doklady:** Pokud musíte zaplatit za ošetření předem, uchovejte si účtenky a po návratu je předložte své zdravotní pojišťovně k proplacení.

Konkrétní příklad s Německem

Představme si paní Novákovou, která je zaměstnaná jako projektová manažerka v Berlíně, ale zároveň provozuje malou IT poradenskou firmu v Praze. Jak by měla postupovat, aby měla v pořádku sociální a zdravotní pojištění?

1. **Prvním krokem je informovat německého zaměstnavatele o své situaci.** Ten podá žádost o formulář A1 u německého orgánu sociálního pojištění.
2. **Německý orgán vydá formulář A1,** který potvrdí, že paní Nováková podléhá německému systému sociálního pojištění. Tento formulář bude následně zaslán české OSSZ.
3. **Paní Nováková se odhlásí z úhrad sociálního pojištění jako OSVČ v ČR,** protože její hlavní činnost a sociální pojištění jsou kryty německým systémem. Tím se vyhne duplicitnímu placení pojistného.
4. **Paní Nováková si zajistí, aby byla kryta německým zdravotním pojištěním,** a informuje svou českou zdravotní pojišťovnu o svém zaměstnání v Německu. Tento krok je nezbytný pro ukončení povinnosti platit zdravotní pojištění v ČR a pro správné nastavení pojistných vztahů dle německých předpisů.
5. **Pro zdravotní pojištění bude používat EHIC,** což jí umožní přístup ke zdravotní péči v České republice i v jiných členských státech za stejných podmínek jako místní obyvatelé. Paní Nováková si zajistí, aby byla kryta německým zdravotním pojištěním.

Závěr

Pro osoby vykonávající zaměstnání nebo samostatně výdělečnou činnost ve více členských státech je klíčové správně zajistit své sociální a zdravotní pojištění. Dodržování pravidel koordinace systémů sociálního zabezpečení v EU a správné použití formuláře A1 jsou základními kroky k zajištění, že osoba podléhá pouze jednomu systému pojištění a má přístup ke zdravotní péči v celé EU.

Mgr. Jakub Oliva, LL.M., MSc.,
advokát, partner

JUDr. Barbora Kořenářová,
advokátka

[ARROWS advokátní kancelář, s.r.o.](#)

Plzeňská 3350/18
150 00 Praha 5 - Smíchov

Vídeňská 14
779 00 Olomouc

Tel.: +420 910 058 058
e-mail: office@arws.cz

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Kdy kupní smlouva na nemovitost neobstojí před katastrem: pozor nejen na kupní cenu](#)
- [Elektronické hlasování v SVJ: Brzdí zákonodárce digitalizaci záměrně?](#)
- [Právní aspekty terapie psychedeliky](#)
- [Význam sportovních pravidel při posuzování odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy](#)

- [Okamžité zrušení pracovního poměru učiněné z „opatrnosti“ zaměstnavatele ve světle judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Výroční zpráva ÚOOÚ za rok 2025: nové regulační priority v oblasti ochrany osobních údajů](#)
- [Vadné nařízení vlády č. 493/2025 Sb. a dopady fixace limitů drobných oprav na pronajímatele](#)
- [Nařízení PPWR: cesta do pekla dlážděná dobrými úmysly](#)
- [AML - od zákona č. 253/2008 Sb. k AMLR: co konkrétně musí česká povinná osoba změnit do roku 2027](#)
- [Podmíněné propuštění ve světle zásady ústnosti a přímosti](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 37.: Povinná forma jednání ve smlouvách](#)